

N:o 3.

Ank. till Riksd. kansli den 10 februari, 1899 kl. 5 e. m.

Andra Kammarens fjerde tillfälliga utskotts utlåtande n:o 3, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående offentliggörande i tryck af de fyrktal, som öfverstiga etthundra.

Uti en till utskottet hänvisad motion, n:o 217, hemställer herr *L. Eriksson* i Bäck, att Riksdagen ville i skrifvelse hos Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t ville låta, efter de fyrktalslängder, som användes för 1892 års kommunala rösträttsstatistik, som bihang dertill, i tryck offentliggöra fyrktalet för hvar och en fyrkegande, som har mer än 100 fyrk.

Denna sin hemställan motiverar motionären sålunda:

»Behofvet af en begränsning af den kommunala rösträtten på landet är nu så allmänt erkänd, att derom behöfver ej mycket ordas, men om huru långt denna begränsning bör gå, äro meningarne mycket delade, till stor del beroende på större eller mindre kännedom och förhoppningar om huru en eventuel förändring i ena eller andra hänseendet komme att gestalta sig i röstlängderna. I praktiken blir det alltid betydligt mycket svårare för de små fyrktalen att göra sina önsksningar gällande, än hvad längderna utvisa. Och som i kommuner med låg fyrktalssumma några få egare af mindre än 1,000 fyrk kunna utöfva allt för stort inflytande på kommunens angelägenheter gent emot de mindre fyrktalen, böra naturligtvis dessa, som man kan kalla hundratals röster, äfven på lämpligt sätt begränsas.

Andra Kammarerna antog vid sistlidet års riksdag ett relativt röst-

maximum af $\frac{1}{20}$ för bolag och $\frac{1}{10}$ för annan röstberättigad af kommunens hela röstetal samt ett absolut maximum af 1,000 röster. Detta skulle dock verka mycket ojemnt såväl inom samma kommun som mellan kommunerna inbördes, i det att fyrktal, som räknas i flere tiotusental, pressades ner till 1,000 röster, på samma gång som fyrktal, obetydligt öfver 1,000, pressades ned endast till samma röstetal, och i kommuner med sammanlagdt intill 10,000 fyrk kunna likväl några få obegränsade eller mycket litet begränsade röstetal bestämma öfver de öfriga. I min förra året väckta motion, n:o 209, till hvilken hänvisas, finnes visserligen också ett absolut maximum af 1,000 röster, men det inträder först för ett fyrktal af 12,000 och föregås af en stigande nedpressning af röstetalen från 100 fyrk och uppåt, hvilken har den obestriddliga fördelen, att den verkar lika på samma fyrktal öfver allt i landet.

Man kan dock ej af 1892 års statistik få någon säker vägledning härutinnan, liksom ej heller för verkningarna af $\frac{1}{10}$ - eller $\frac{1}{20}$ -begränsningen (man får endast veta, att ett visst *antal* röstberättigade träffas af de båda senare förslagen), då ej fyrktalet för hvarje röstegande finnes angifvet, utan endast antalet personer inom vissa röstklasser, men ej ens medeltalet fyrk. Derfor vore önskligt och nyttigt, att för dem, som vilja söka utreda de verkliga teoretiska följderna af en ändring i den kommunala rösträtten, finnes att i tryck få upplysning om röstetalet för hvarje röstberättigad. Men som detta skulle kräfva stora kostnader och de små röstetalen mera sällan användas, emedan de känna sin vanmagt, torde det vara till fyllest och lämpligare att endast medtaga dem, som hafva öfver 100 fyrk. Ett sådant häfte blefve nog mindre än 1892 års rösträttshäfte och behöfde ej föregås af någon utredning, hvarför kostnaderna ej behöfde blifva så synnerligt stora.»

Det torde knappast finnas någon fråga, hvilken på senare tid så ofta varit föremål för svenska Riksdagens pröfning, som den om begränsning af den kommunala rösträtten på landet, ty från den tid, då förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862 utfärdades, till och med år 1895 hafva, så vidt utskottet räknat rätt, 124 motioner i dylikt syfte blifvit inom Riksdagen väckta, hvilka vid 21 särskilda tillfällen föranledt vederbörande utskott att framlägga förslag till dylik begränsning.

Efter det sålunda vid nämnda periods slut opinionen för en dylik begränsnings åvägabringande blifvit till full evidens konstaterad, samt

dels inom civildepartementet en utredning i ämnet blifvit verkställd, och dels af statistiska centralbyrån en vidlyftig statistisk redogörelse angående dithörande förhållanden blifvit upprättad, uppdrog Kongl. Maj:t den 6 november 1896 åt en komité att med ledning deraf inkomma med yttrande och förslag, i hvilken mån en begränsning af den kommunala rösträtten på landet lämpligen borde ega rum, öfver hvilket förslag, som den 13 maj 1897 till Konungen aflemnades, samtliga Dess befallningshafvande sedermera afgåfvo infortrade utlåtanden, hvarefter kongl. proposition i ämnet afläts till nästlidet års Riksdag. Man torde erinra sig, hurusom regeringen, hvilken med föranledande af en Riksdagens skrivelse af den 5 maj 1897 tillsatt en komité för att efter verkställd utredning afgifva förslag till ändrade bestämmelser om kommunalbeskattningen, af denna anledning ansett, att med lösning af den kommunala rösträttsfrågan i dess helhet borde anstå i afbidan på beskattningsfrågans afgörande, samt att ofvannämnda proposition i rösträttsfrågan för den skall endast afså en partiel lösning af densamma.

I betraktande af den allmänna och lifliga misstämning, som inom kammaren uppstod med föranledande af det sålunda motiverade uppskofvet i rösträttsfrågan, skulle det väl från Andra Kammarens ståndpunkt vara föga välbetänkt att nu genom en begäran om ytterligare utredning gifva en osökt anledning för reformens motståndare att påyrka ytterligare uppskof i hufvudfrågan.

Af denna anledning, och då ej allenast de många vid senaste 3 riksdagarne i ämnet väckta motioner, utan äfven den omständighet, att jemväl vid denna riksdag mera än $\frac{2}{3}$ af kammarens landsortsrepresentanter framkommit med definitiva förslag till rösträttsfrågans lösning, bestyrker utskottets uppfattning, att det kan vara på hög tid, att man omsider i denna samhällsvigtiga sak kommer från ord till handling, får utskottet hemställa,

att herr L. Erikssons ifrågavarande motion ej måtte till någon kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 10 februari 1899.

På utskottets vägnar:

T. ZETTERSTRAND.
